

PLEC DE CONDICIONS DEL CONTRACTE DE SERVEI QUE ES DESCRIU

Títol:

ESTUDI DE LA XARXA DE CAMINS PÚBLICS DEL TARRAGONÈS PER A DEFINIR UN PLA D'ACCIÓ PER A L'ADEQUACIÓ I LA SENYALITZACIÓ DELS CAMINS I EL FOMENT DE LA MOBILITAT NO MOTORITZADA

Nº d'expedient:

2021/329

Introducció

El Consell Comarcal del Tarragonès ha vetllat sempre per la millora i el manteniment de la xarxa de camins públics de la comarca, un dels elements fonamentals de l'estructura del territori. Una bona xarxa de camins i la seva senyalització adequada, és del tot necessària per mantenir, d'una banda, un bon nivell de servei pel que fa al seu, innat i essencial, ús agrícola i, de l'altra, per potenciar i desenvolupar el seu ús lúdic i turístic. Usos que es sobreposen en molts dels camins de la comarca i que, per tant, s'han de compatibilitzar.

La potenciació i dinamització de la xarxa, per el trànsit no motoritzat, passa per fer una bona senyalització dels camins, dels paisatges, dels recursos naturals i culturals i dels elements singulars i patrimonials que conformen el territori.

És necessari, doncs, estudiar acuradament la xarxa de camins públics del Tarragonès, per a definir un Pla d'acció per a l'adequació, la recuperació, la neteja i la senyalització dels camins i el foment del trànsit no motoritzat.

En l'apartat d'antecedents s'esmenten moltes de les accions realitzades en aquest sentit. La que es proposa ara, encaminada a conèixer millor la xarxa de camins públics de la comarca i a dinamitzar la mobilitat no motoritzada, pretén donar coherència i marcar les línies futures d'actuació a curt i llarg termini.

L'estudi de la xarxa de camins públics de la comarca de la comarca, que es proposa dona continuïtat a les iniciatives esmentades als antecedents, i a altres iniciatives de caràcter municipal o supramunicipal.ls i els Ajuntaments de cada conca hidrogràfica.

L'Estudi, i el Pla d'acció, ha de servir de base per a les futures accions de Senyalització, contemplades en el Programa del Conveni amb la Diputació 2020-2023 i d'altres.

Objecte

L'estudi de la xarxa de camins públics de la comarca del Tarragonès té per objecte definir un Pla d'acció que determini les accions per adequar i senyalitzar els camins i per fomentar la mobilitat no motoritzada. Compatibilitzant el seu ús lúdic i turístic amb l'ús agrícola que tenen els camins.

L'estudi ha d'identificar i definir una xarxa bàsica de camins públics pensats per a ser transitats de forma no motoritzada (a peu o en bicicleta), malgrat que per l'estructura territorial, amb una forta implantació agrícola, seran molts els camins que també tindran trànsit motoritzat.

L'estudi ha de determinar quins camins formen part d'aquesta xarxa que ha d'integrar els eixos de comunicació i connexió entre totes les àrees geogràfiques comarcals, posant en valor els paisatges i els espais naturals, els béns culturals i els patrimonials, i els identitaris i singulars que conformen el territori del Tarragonès. Sent un element transversal de promoció i dinamització econòmica, cultural i social del territori i dels municipis de la comarca.

L'estudi acurat, amb visió global i d'integració territorial, ha de proposar quins camins han de formar part de la xarxa de camins per a trànsit no rodat a potenciar, considerant les singularitats de cada municipi o àrea comarcal i la seva relació amb altres territoris o xarxes.

L'estudi, i el Pla, ha de donar coherència a les accions que es facin, i ha de servir de base per a les futures accions de Senyalització, contemplades en el Programa del Conveni amb la Diputació 2020-2023.

Antecedents

El Consell Comarcal del Tarragonès ha realitzat diferents programes d'inversió, per millorar l'estat i la senyalització dels camins públics de la comarca. Les primeres accions tenien per objectiu millorar l'estat de la xarxa de camins. Posteriorment, aquest objectiu, es va compatibilitzar amb el de potenciar i desenvolupar el seu ús lúdic i turístic, sense oblidar el seu, innat i essencial, ús agrícola molt lligat a l'estructura del territori.

Les primeres accions que va fer el Consell van ser exclusivament per millorar l'estat dels camins. Destacant els següents programes:

- Programa d'arranjament de camins de rurals de titularitat municipal
Es va realitzar fins l'any 2012 i es va recuperar entre el 2016 i el 2019. Mitjançant subvencions als municipis (i amb el suport de la Diputació).
- Programa d'arranjament i millora de camins d'interès comarcal
Es va desenvolupar, entre 1995 i 2007, va consistir en diferents actuacions de millora, condicionament o pavimentació de varis camins que tenen un interès que ultrapassa el particular de cada municipi. Es va actuar en vies que eren alternatives de comunicació entre nuclis, escurçant distàncies, o en camins d'accés a punts d'interès (monuments, nuclis,...). En un cas inclòs es va fer de nou un camí que unia dos nuclis de població que fins aleshores no estaven comunicats entre ells. Es van finançar amb subvencions del Pla Únic d'Obres i Serveis, a les que tenia accés el Consell, i amb la col·laboració econòmica de diferents ajuntaments que aportaven la part no subvencionada.

A finals del segle passat s'iniciaren accions de senyalització de rutes sobre la xarxa de camins. La primera iniciativa del Consell, en aquest sentit, va ser el 1999, quan es va fer una actuació al PEIN de la desembocadura del Gaià. Més tard, al 2002, es va col·laborar amb el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya en la difusió de "Les Vies Romanes al Mediterrani: el sender de la Via Augusta" i més concretament en el tram entre l'aqüeducte de les Ferreres i l'Arc de Berà (ruta dels monuments romans per a BTT).

A partir de 2005, des de l' Institut Comarcal d'Ocupació i Desenvolupament Econòmic (ICODE) es fan diferents actuacions, en l'àmbit del Baix Gaià, encaminades al desenvolupament turístic de la comarca, amb la finalitat de

posicionar-lo com a àmbit clau per a la cohesió social i el desenvolupament econòmic dels municipis d'interior. Varen consistir en la senyalització de diferents itineraris sobre la xarxa de camins: ruta dels Castells del Baix Gaià, Ronda verda del Baix Gaià, ruta dels Miradors,... Editant-se, també, material de difusió per a donar-les a conèixer.

Al 2008, el Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Estudis Turístics de la Universitat Rovira i Virgili, a instàncies del Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona, va presentar un document que definia les estratègies de desenvolupament del turisme als municipis del Baix Gaià. Entre les propostes que incloïen aquell estudi n'hi havia diverses en la direcció de millorar el coneixement i la senyalització dels Castells del Baix Gaià.

Els criteris emprats en la senyalització d'aquelles rutes varen ser les del Pla de Turisme de Catalunya, amb senyals de color verd 75x15 cm, d'acord amb el manual "Senyalització Turística de Catalunya" editat per la Direcció general de Turisme l'any 1999.

Al 2011 l'Ajuntament de Tarragona va desenvolupar l'Anella Verda i al 2012 el Consorci del Pla de competitivitat turística de la Tàrraco Romana va promoure el projecte Tàrraco Urbs et Ager amb l'objectiu d'enriquir i qualificar la visió sobre el passat romà de Tarragona i el seu patrimoni, amb una visió global més enllà dels monuments. Senyalant-se els Camins de la Tàrraco Romana als municipis d'Altafulla, el Catllar Constantí, Creixell, la Nou de Gaià, la Riera de Gaià, Roda de Berà, Tarragona, Torredembarra i Vila-seca. En canvi, un altra projecte territorial, el Tulcis, no es va realitzar; es pretenia transformar el tram baix del riu Francolí en un espai natural de lleure per a la ciutadania i, també, en un espai de comunicació entre poblacions.

Aquestes actuacions introduïen nous criteris de senyalització, deixant enrere les del Pla de Turisme de Catalunya. El canvi no va afectar només el tipus de senyal (s'emprà una senyal de mesures més reduïdes, 45x20 cm, i de color groc), sinó que també incideix en els criteris de senyalització, que passen de senyalar rutes o itineraris a senyalitzar uns camins que formen part d'una xarxa interconnectada. Al que comporta la simplificació dels models de senyals, de les estructures i dels materials, tot reduint considerablement el nombre de senyals als estrictament necessaris.

A partir del 2015 el Consell inicia el Programa de millora de la connectivitat de la xarxa de camins públics de la comarca, amb accions que integren la recuperació de camins, la millora del seu estat, la senyalització i la connectivitat de la xarxa. Amb una visió del territori continua. Les actuacions han comptat amb el suport econòmic del conveni únic de la Diputació.

El programa s'inicia a la zona del Baix Gaià, arrançant diferents camins i completant la senyalització seguint els mateixos criteris emprats a l'Anella Verda de Tarragona i als Camins de la Tàrraco Romana, per el que fa al tipus de senyalització i als continguts.

Entre el 2018 i el 2019 es van fer diferents accions d'aquest Programa. Es realitzaren diferents accions per millorar la connectivitat transversal de la xarxa de camins de la comarca, marcada per les conques dels rius Francolí i Gaià, consistents en la construcció de diferents passos sobre els dos rius per permetre la

CONSELL COMARCAL DEL TARRAGONÈS

seva permeabilitat llevat de gran avinguda. També es començaren a senyalitzar els camins de la vall del Francolí.

Sobre el riu Gaià es van construir passeres de fusta al Catllar i la Riera de Gaià. També es va fer un pas formigonat a Ardenya amb uns daus de formigó que permeten el pas de vianants.

Sobre el riu Francolí es va instal·lar una passera de fusta a Tarragona, sota el pont de Santa Tecla, facilitant la comunicació de Tarragona amb els barris de ponent. Aigües amunt es van construir els Passos formigonats de Centcelles a Constantí i de la Granja al Morell. Tots executats amb la subvenció de la Diputació i amb la col·laboració dels Ajuntaments.

El 2019 també es varen senyalitzar les zones properes als passos que s'han fet als dos rius, així com la senyalització del Camí del Francolí al llarg de la comarca. El Camí del Francolí és una iniciativa de la Diputació de Tarragona i dels Consells Comarcals de la conca del Francolí amb l'objecte de fer un camí al llarg de tot el riu.

Malauradament els aiguats del 22 d'octubre de 2019 va malmetre els dos passos sobre el riu Francolí, al Morell i Constantí, deixant-los inutilitzables. El pas de Tarragona en ser de fusta va ser arrossegat per les aigües del riu, però es va conservar intacte i s'ha tornat a col·locar. Es previst recuperar els dos passos malmesos en l'annualitat 2022.

La mateixa riuada també es va emportar algunes de les senyals situades en el camí del Francolí. Senyals que són previstes reposar aquest any. En la mateixa actuació està inclosa completar la senyalització a la zona del Francolí, actuant als municipis de Vilallonga del Camp, el Morell, la Pobla de Mafumet, Constantí, la Canonja, Vilaseca, Salou i Tarragona.

Les actuacions de senyalització dels darrers anys, ja s'han fet seguint els criteris del Manual de senyalització de camins per a la mobilitat no motoritzada, editat per el Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, l'any 2018. El Manual té com a principi bàsic la senyalització dels camins per a l'orientació i la informació dels seus usuaris. I determina un criteri bàsic: es tracta de senyalitzar camins, de crear-ne una xarxa, no de marcar itineraris. Es tracta d'una proposta que harmonitza tant els elements (formes, materials i dissenys) com el contingut informatiu que contenen, és a dir tot allò que es considera essencial per a l'usuari.

El Consell també participa en la Taula del Camí de les terres del Gaià, que just comença a treballar.

Sistema de treball

L'adjudicatari farà el seu pla de treball, tot i que, per poder dur a terme una proposta acurada, es poden desenvolupar les següents fases:

- Recerca documental i recopilació d'informació
- Anàlisi i diagnosi
- Proposta d'actuació

RECERCA DOCUMENTAL I RECOPIACIÓ D'INFORMACIÓ

Recopilació exhaustiva, a camp i a gabinet, de la situació de partida: informació de camins rurals, històrics i tradicionals, projectes executats, així com dels itineraris que hagin estat senyalitzats i promocionats tan a la xarxa com en publicacions,

articles i mapes, tant de BTT com de senderisme. Es tindran en compte els diferents vectors que han d'incidir en la elaboració de la proposta.

També es realitzaran entrevistes amb experts, representants de col·lectius i gestors d'organismes oficials i administracions per recollir les necessitats i coneixements d'aquests grups en relació a la xarxa de camins mer a mobilitat no motoritzada (organismes oficials, associacions professionals i turístiques, associacions culturals, esportives, patrimonials i ecologistes i altres agents implicats com guardes forestals,...).

La comarca és rica en patrimoni, tant paisatgístic com històric i patrimonial, amb una important infraestructura turística concentrada en la franja costanera, però amb elements d'interès i recursos repartits en tot el territori, que cal donar a conèixer i potenciar.

Documentació facilitada per el Consell

Des del Consell es facilitarà tota la documentació que es disposa:

- Inventaris de la xarxa de camins municipals
- Estudi de la Xarxa de camins, rutes i itineraris del Baix Gaià
- Xarxa de camins senyalitzats i projectes
- Cartografia bàsica
- Informació que es disposa relacionada amb la xarxa de camins públics

ANÀLISI I DIAGNOSI

Previ a la redacció del Pla d'acció s'ha de dur a terme l'anàlisi i la diagnosi del territori que es vol impulsar per tal de poder establir les principals potencialitats i les seves amenaces més significatives.

Es bolcarà la informació sobre cartografia digital, que permetrà un anàlisi geogràfic. Registrant vectorialment tots els camins i senders senyalitzats recollits documentalment i a les entrevistes sobre cartografia 1:5000.

Es farà una diagnosi i anàlisi de les dades recollides i l'estudi de mancances i duplicitats, tenint en compte:

- Característiques essencials del sistema físic (estructura del territori, relleu, trets climàtics, característiques biogeogràfiques i hídriques i àrees d'interès especial) de les zones que actualment no es troben connectades a nivell de rutes
- Valorar els elements d'interès històric i els definidors del territori (béns culturals i patrimonials, monuments, castells de frontera, castells, fortificacions, elements modernistes, ermites, nuclis urbans tradicionals, masos, molins, antigues fàbriques, jaciments i altres llocs d'interès)
- Valorar els elements paisatgístics i de l'entorn natural (espais fluvials, rieres, boscos,...) i agrícola (avellaners, hortes, cereals...) per posar en valor en la xarxa que es proposa que ha de relligar els diferents àmbits, alguns molt desconeguts. Entre d'altres els definits al Catàleg del paisatge del Camp de Tarragona
- Definició dels recursos i productes més característics del territori, de manera global, per tal de poder definir l'estratègia d'unificació territorial i que puguin interferir en la unió de rutes ja existents per tal de donar sentit a les actuacions de reunificació d'itineraris i definició de nous traçats en indrets que no n'hi hagi

CONSELL COMARCAL DEL TARRAGONÈS

- Valoració de les àrees sense camins senyalitzats, de les mancances actuals relacionades amb la connectivitat transversal de la comarca, de la connexió dels espais naturals de l'àmbit d'influència dels dos rius de la comarca (Francolí i Gaià) que ajudin a connectar i entendre el territori de forma continua
- Integració amb les xarxes senyalitzades existents i amb els GR i els senders:
 - Anella verda Tarragona
 - Camins de la Tàrraco Romana
 - Camins senyalitzats per el Consell
 - GR 92 Sender de la Mediterrània (etapes 24, 25 i 26),
 - GR 65.5 Camí de Sant Jaume pels monestirs cistercencs (etapa 1)
 - GR 172 de la Musarà a Bellprat (etapes 2,3 i 4)
 - GR 172.1 Variant de Renau a Santes Creus
 - PR c 1 Sender de Reus (Reus a Puigpelat)
 - PR c 15 Sender del Serralló
 - PR c 28 de Vila-seca a Colldejou
 - PR c 159 Tarragona a Puigpelat
- Valoració de la validesa dels itineraris existents per tal de poder disposar d'una línia d'actuació que permeti concebre els ímputs dels itineraris de manera global en el context del territori de la comarca:
 - Camí dels Castells del Baix Gaià
 - Ronda Verda Baix Gaià
 - Miradors del Baix Gaià
 - Camí de Ronda per la costa
 - Camí de l'Aigua
 - Camins de la Tàrraco romana
 - Rutes definides des d'altres organismes o grups esportius
 - BTT dels Monuments Romans
- Valoració de les connexions amb les comarques veïnes, donant continuïtat a la xarxa de camins del Camp
- Detecció dels punts forts i dels punts febles del territori que contribueixin a la millora de la proposta
- Valorar la difusió i promoció que s'ha fet fins ara

PROPOSTA D'ACTUACIÓ

L'objectiu principal de l'Estudi és definir una xarxa integrada i continua de camins públics, que s'hauran de senyalitzar i condicionar, pensats per la mobilitat no motoritzada (a peu i en bicicleta) amb els quals es pugui recórrer la comarca, preveient el seu enllaç amb les comarques veïnes i les rutes que travessen la comarca.

La xarxa ha de considerar les singularitats de cada municipi o àrea i la seva relació amb altres territoris o xarxes, tot posant en valor la riquesa del territori reconeixent els elements d'interès (paisatgístic, històric, monumental, cultural, gastronòmic,...) que hi ha a la comarca. Integrant el conjunt d'elements de senyalització existents, complementant-los per tal d'afegir aquells elements de necessària incorporació.

CONSELL COMARCAL DEL TARRAGONÈS

Seguint els objectius plantejats i els resultats recollits en els punts anteriors, el document ha de plantejar:

Criteris generals

- Reconèixer les singularitats de cada municipi o zona i la seva relació amb altres territoris o xarxes
- Determinar les necessitats de senyalització i les de substitució de senyals
- Connectar els patrimoni romà que hi ha a la comarca
- Connexions transversal Francolí - Gaià

Identificar

- Actuacions d'adequació, desbrossada o neteja en camins o trams que s'han de millorar tenint en compte que les actuacions han de compatibilitzar l'ús lúdic i turístic amb l'ús agrícola que tenen molts d'ells
- Elements o recorreguts locals que tenen una repercussió que sobrepassa el seu àmbit d'interès
- Actuacions necessàries per millorar i ordenar el paisatge, que no siguin estrictament de senyalització o condicionament dels camins:
 - Paisatges o espais vegetals essencials concretes que s'han de recuperar
 - Reconstrucció d'elements definidors i singulars del territori com sèquies, mines o marges de murs de pedra seca que limiten la propietat privada respecte dels camins
 - Abocadors incontrolats,...
- Llocs que mereixen una especial atenció amb instal·lació de panells informatius

Integració amb

- Camí del Francolí
- Camins ja senyalitzats per el Consell
- Camins de l'Anella verda de Tarragona
- Camins de la Tàrraco romana
- Xarxa de camins i senders de gran i petit recorregut de la FEEC
- Passos executats sobre el Francolí (Tarragona, Centelles i la Granja) i el Gaià (Altafulla, el Castellot, Ardenya i Salomó-Vilavella)
- Futura possible via verda Reus-Roda, element transversal que relliga tota la comarca

Posar en valor

- Els paisatges de la comarca (unitats) definits en el Catàleg del paisatge del Camp de Tarragona: Baix Gaià, Camps del Francolí, Reus-Tarragona, Litoral del Camp, Plana de l'Alt Camp, Litoral del Penedès i Massís de Bonastre.
- Els Espais PEIN i Natura 2000
- Els llocs turístics i culturals del territori
- Els elements d'interès històric i els definidors del territori (béns culturals i patrimonials, monuments, castells de frontera, castells, fortificacions, elements modernistes, ermites, nuclis urbans tradicionals, masos, molins, antigues fàbriques, jaciments i altres llocs d'interès)
- Els elements paisatgístics i de l'entorn natural (espais fluvials, rieres, boscos,...) i agrícola (avellaners, hortes, cereals...) per posar en valor en la xarxa que es proposa que ha de relligar els diferents àmbits, alguns molt desconeguts

CONSELL COMARCAL DEL TARRAGONÈS

- Els elements significatius del territori, entre d'altres: el Cap de Salou, les zones humides de la Pineda i Torredembarra, els avellaners i les rieres, el Francolí, Tàrraco i el patrimoni romà, el mosaic agroforestal, l'espai vitivinícola, el Gaià, el paisatge del garrofer i de la pedra seca, els castells del Gaià i les fortificacions del francolí, les torres de guaita,...

Recuperar

- Els camins històrics i els senders de sempre
- Els paisatges i espais naturals puntuals
- Les infraestructures de l'aigua, mines, sèquies,...
- Els elements definidors del territori

Definir

- Definir l'estat dels camins i de la senyalització i quins camins s'han de netejar, arranjar o senyalitzar (desbrossament per a fer els vials transitables)
- Estat de la senyalització, trams pendents i nova senyalització
- El traçat del Camí, si es creu oportú
- Camí de les terres del Riu Gaià

Proposar

- Els camins que han de formar part de la xarxa de mobilitat no motoritzada, que han de connectar de forma continua tota la comarca i han de connectar amb els camins de les altres comarques
- Noves rutes o itineraris, a partir de les possibilitats i limitacions identificades, enteses no com a itineraris o propostes concretes de caminades, sinó com elements d'una xarxa interconnectada i senyalitzada, que permet als diferents usuaris arribar, a peu o amb BTT, als indret desitjats, seguint itineraris propis o, en el cas que existeixin, d'altres de proposats.
- Arranjament, reposició o de completar la senyalització en mal estat
- Creació de Centres d'Interpretació

Propostes de gestió i promoció

- Criteris i metodologies per a la seva creació
- Criteris de gestió per millorar la viabilitat dels camins, la senyalització, el disseny d'itineraris, la compatibilitat d'usos i usuaris
- Promoció
- Priorització de les fases de la posada en marxa de la xarxa, atenent a la importància dels recursos i al seu nivell d'accessibilitat
- Programes de difusió i comunicació, pàgines web,...
- Creació de Centres d'Interpretació

Dades contractuals

Tasques a realitzar

Les tasques a realitzar són les establertes en aquest Plec i comprenen les fases de recerca documental i recopilació de la informació, l'anàlisi i diagnòstic i la redacció de la proposta d'actuació.

Termini

L'estudi s'ha d'executar en el termini de dotze setmanes.

CONSELL COMARCAL DEL TARRAGONÈS

Pressupost de licitació

- Realització de l'estudi:	8.264,46 €
- Impost:	1.735,54 € (IVA, tipus 21%)
- Pressupost total:	10.000,00 €

Supervisió

L'elaboració de la proposta es farà amb la supervisió dels departaments de Promoció econòmica, Cultura i Urbanisme del Consell, amb la finalitat de tenir una visió més àmplia i complerta de l'acció.

Adjudicació

Una vegada informada l'oferta més avantatjosa, abans de formalitzar l'adjudicació, s'haurà d'aportar la documentació corresponent que acrediti la solvència tècnica i econòmica, i, si es conforme, es procedirà a l'adjudicació del servei.

Tarragona, a data de signatura electrònica.

Arquitecte, Departament d'urbanisme